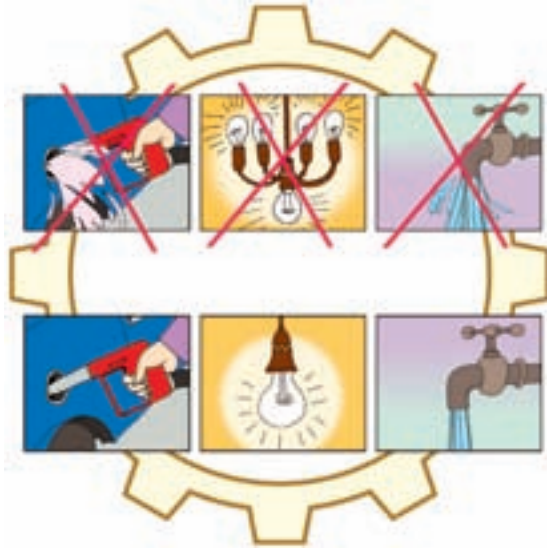

الدَّرْسُ السَّادِسُ عَشَرَ

التَّصْفِيرُ، النَّسْبَةُ

این تصاویر ما را به چه چیزی تشویق می‌کند؟

○ عدم استفاده از امکانات ○ به هدر دادن امکانات ○ صرفه‌جویی در مصرف صرفه‌جویی یکی از توصیه‌های دینی و اصول اقتصادی است.

اما در جملات هم می‌توان اقتصاد را رعایت نمود و در به کار بردن کلمات صرفه‌جویی کرد.

اشتباه نکنید درس ما اقتصاد نیست.

این عبارت مشهور را شنیده‌اید؟

«خَيْرُ الْكَلَامِ مَا قَلَّ وَ دَلَّ»

در این درس با دو نوع صرفه‌جویی در کلمات آشنا می‌شویم.

می‌توان در به کار بردن کلمات نیز تا زمانی که به معنی لطمه نزند صرفه‌جویی کرد.

به این نمونه از زبان فارسی توجه کنید.

درختچه
طفلک
مردک

می توان گفت

درخت کوچک
طفل کوچک
مرد کوچک

به جای دو کلمه

آیا با این نوع ساختار آشنا هستید؟
این اسلوب در زبان فارسی چه نامیده می شود؟
مؤنث ساختن؟ مصغر ساختن؟ جمع ساختن؟

در زبان عربی هم می توان اسم مصغر ساخت :

شَجَبِرَةٌ
طُفَيْلٌ
رُجَيْلٌ

می توان گفت

شَجَرَةٌ صَغِيرَةٌ
طُفْلٌ صَغِيرٌ
رَجُلٌ صَغِيرٌ

به جای دو کلمه

فَعْلٌ
فُعَيْلٌ

۱- حرف اول ← ضمه

۲- حرف دوم ← فتحه

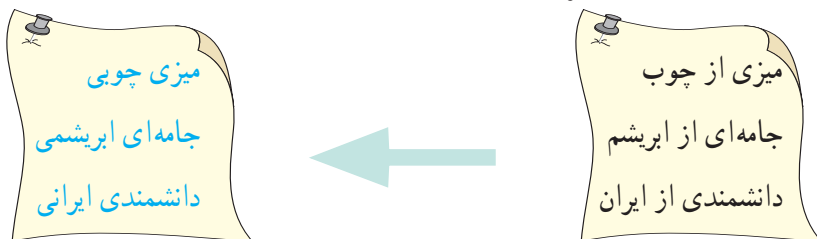
۳- افزودن ← ي

روش ساختن
اسم مصغر

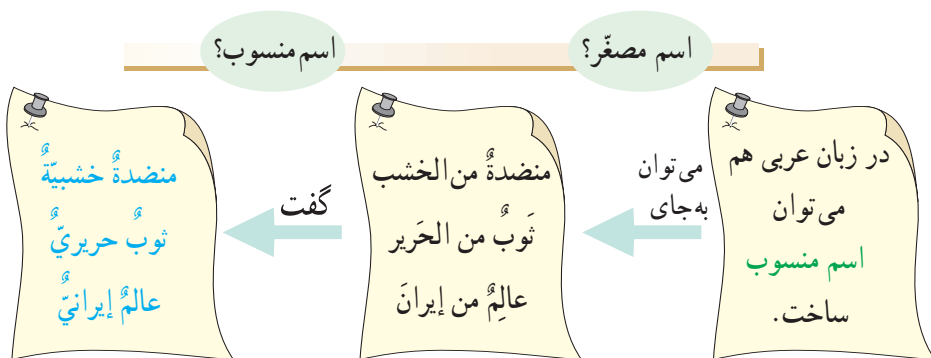
هدف از تصغیر

اسم مصغر گاهی به منظور «تحبیب» یا «تحقیر» به کار می رود.

دو عبارت را با یکدیگر مقایسه کنید.

در عبارت بالا کلمات چوب، ابریشم و ایران به صورت چوبی، ابریشمی و ایرانی به کار رفته‌اند. به این ساختار در زبان فارسی چه می‌گویند؟

تاء گرد «ة» به هنگام نسبت از آخر کلمه حذف می‌شود:

فاطمة ← فاطمی

مكة ← مکی

تجارة ← تجاری

دقت کنید

برخی کلمات به هنگام نسبت تغییر مختصری می‌کنند. کلماتی مانند: نَبَوِي، عَلَوِي، موسوي، رَضَوِي، دُنْيَوِي، مَدَنِي اسم منسوب کلمات نبی، علی، موسی، رضا، دنیا و مدینه هستند.

بدانیم

اسم منسوب معمولاً حکم صفت را دارد و تابع احکام صفت است لذا در زبان فارسی آن را **صفت نسبی** می‌نامیم.

المنظومة الشمسية

الشمس أقرب نجم إلى الأرض و هي
صغيرة جداً بالنسبة إلى بعض النجوم الأخرى،
لكنها كبيرة جداً بالنسبة إلى الأرض و هي على بعد
مائة و خمسين مليون كيلومتراً منا و بالرغم من هذا
البعد فإن ضوءها يصل إلينا خلال ثماني دقائق
فقط. و هناك عدد كبير من الأجرام السماوية
حول الشمس يُعرف كلها
بالمنظومة الشمسية.

أجب عن الأسئلة التالية:

- ١- بعد كم دقيقة يصل ضوء الشمس إلينا؟
- ٢- ما هي المنظومة الشمسية؟
- ٣- من هو مكتشف الجراثيم؟
- ٤- ما كانت نتيجة اكتشاف الجراثيم؟

١- صد و بنجاه مليون كيلومتر

مُكْتَشَفُ الْجَرَائِمِ

يَنْعُمُ الْإِنْسَانُ الْيَوْمَ بِنِعْمٍ مُخْتَلِفَةٍ بِمَا سَخَّرَ مِنْ قُوَى الطَّبِيعَةِ لِمَنَافِعِهِ، فَسَهَّلَتْ حَيَاتُهُ وَقَلَّتْ مَتَاعِبُهُ.

كُلُّ ذَلِكَ بِفَضْلِ الْعُلَمَاءِ الَّذِينَ وَهَبُوا الْمَقْدُرَةَ وَالذِّكَاءَ وَوَقَفُوا حَيَاتَهُمْ فِي سَبِيلِ خَيْرِ الْإِنْسَانِيَّةِ. وَ مِنْ هَؤُلَاءِ، الْعَالِمُ الْفَرَنْسِيُّ «لُويْسُ بَاسْتُور» مُكْتَشَفُ الْجَرَائِمِ وَ مُخَفِّفُ آلامِ الْإِنْسَانِ.

وَ مِنْ أَهَمِّ خَدَمَاتِهِ اِكْتِشَافُ الْجَرَائِمِ الَّذِي أَحَدَثَ انْقِلَاباً فِي عِلْمِي الْجِرَاحَةِ وَ الطَّبِّ وَ جَعَلَهُ مِنْ أَشْهَرِ عُلَمَاءِ الْقَرْنِ التَّاسِعِ عَشَرَ الْمِيلَادِيِّ فِي الْعَالَمِ.

التمرين الأول

عَبِّرْ مَا أُشِيرَ إِلَيْهِ بِخَطِّ إِلَى اسْلُوبِ النِّسْبَةِ:

١- مِنْ أَيْنَ أَنْتَ؟ أَنَا مِنْ لِبْنَانَ. أَنَا... .

٢- مِنْ أَيْنَ أَنْتِ؟ أَنَا مِنْ إِيرَانَ. أَنَا... .

٣- هَذَا السَّيْفُ مِنْ حَدِيدٍ.

إِذَنْ هَذَا سَيْفٌ.....

٤- هَذَا قَدَحٌ مِنَ الرُّجَاجِ.

إِذَنْ هَذَا قَدَحٌ.....

٥- لَبِسْتُ ثَوْبًا مِنَ الْقُطَنِ.

إِذَنْ لَبِسْتُ ثَوْبًا.....

٦- سَمِعْتُ حَدِيثًا عَنِ النَّبِيِّ.

إِذَنْ سَمِعْتُ حَدِيثًا.....

٧- بَعْضُ السُّورِ نَزَلَتْ فِي مَكَّةَ.

فَهِيَ سُورٌ.....

التمرين الثاني

املأ الفراغ حَسَبَ التَّمُودِجِ:

كُتَابٌ مَنْسُوبٌ إِلَى السَّمَاءِ

←

كُتَابٌ سَمَاوِيٌّ

الآيَاتُ الْمَنْسُوبَةُ إِلَى الْقُرْآنِ

←

الآيَاتُ الْقُرْآنِيَّةُ

١- أَغْلَاطٌ مَطْبَعِيَّةٌ ← ...

٢- الْحَدِيثُ النَّبَوِيُّ ← ...

٣- سَجَادٌ إِيرَانِيٌّ ← ...

التَّهْرِينُ الثَّلَاثُ

صَفِّرُ الْأَسْمَاءَ التَّالِيَةَ:

فَضْلٌ () حَسَنٌ () عَبْدٌ () نَهْرٌ ()

وَلَدٌ () بَعْدٌ () قَبْلٌ () حَجَرٌ ()

التَّهْرِينُ الرَّابِعُ

تَرْجِمِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَعْرِبِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي أُشِيرَ إِلَيْهَا بِخَطِّ:

الشيخ البهائي

هُوَ مِنْ عُلَمَاءِ الْقَرْنِ الْحَادِي عَشَرَ. يَنْتَهِي نَسَبُهُ إِلَى الْحَارِثِ الْهَمْدَانِيِّ أَحَدِ أَصْحَابِ
الإمام عليّ (ع) وَ لَهُ مُؤَلَّفَاتٌ أَدَبِيَّةٌ مِثْلُ الْكَشْكُولِ وَالصَّمَدِيَّةِ فِي الْعُلُومِ النَّحْوِيَّةِ وَ هُوَ أَحَدُ
نَوَابِغِ عَصْرِهِ، وَ الْبَهَائِيُّ بَعْلَبَكِّي الْمَوْلِدِ، إِصْفَهَانِي الْمَوْطِنِ، مُشْهَدِي الْمَدْفَنِ.

التَّهْرِينُ الْخَامِسُ

لِلْأَعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ:

﴿ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ﴾

– ترجمه دقیق و روان مستلزم شناخت قواعد است. به کمک قواعد و شناخت اجزای جمله و ممارست می توان به ترجمه ای مناسب دست یافت. شناخت انواع «مَنْ»، «ما»، «مَتَى» و نظایر آن ها در ترجمه حایز اهمیت است.

للترجمة

- ۱- ﴿وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلالًا طَيِّبًا﴾. (المائدة / ۸۸)
- ۲- ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاةِ اللَّهِ﴾. (البقرة / ۲۰۷)
- ۳- «ما أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ».
- ۴- مَنْ طَمِعَ بِالكَثِيرِ لَمْ يَحْصُلْ عَلَى الْقَلِيلِ.

إِقْرَأِ الْعِبَارَاتِ ثُمَّ تَرْجِمْنَهَا إِلَى الْفَارْسِيَّةِ بِعِبَارَاتٍ مَأْلُوفَةٍ:
 * يَا كُمَيْلُ هَلَكَ خَزَانُ الْأَمْوَالِ وَ هُمْ أَحْيَاءُ وَ الْعِلْمَاءُ بِاقْوَانِ مَا بَقِيَ
 الدَّهْرُ، أَعْيَانُهُمْ مَفْقُودَةٌ وَ أَمْثَالُهُمْ فِي الْقُلُوبِ مَوْجُودَةٌ.
 * يَا كُمَيْلُ، الْعِلْمُ خَيْرٌ مِنَ الْمَالِ، الْعِلْمُ يَحْرُسُكَ وَ أَنْتَ تَحْرُسُ الْمَالَ،
 الْمَالُ تُنْقِصُهُ النَّفَقَةُ وَ الْعِلْمُ يَزْكُو عَلَى الْإِنْفَاقِ.

أعيان: ج عين، وجودها
 أمثال: ج مثل، داستان، ضرب المثل
 يزكو: افزایش می یابد، رشد می کند.

الف) وجه اشتراك آیات زیر از نظر معنی در چیست؟

- ۱- ﴿و كَذَلِكَ أَنْزَلْنَا قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ (طه / ۱۱۳)
 - ۲- ﴿و هَذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِسَانًا عَرَبِيًّا لِيُنذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ (الأحقاف / ۱۲)
 - ۳- ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ (يوسف / ۲)
- ۱- حکمت آمیزی قرآن
 - ۲- عربی بودن قرآن
 - ۳- اعجاز قرآن

ب) در کدام آیه نسبت به کار نرفته است؟

- ۱- ﴿وَإِذْ ذُكِّرُوا فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَدَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا﴾ (مریم / ۱۶)
- در این کتاب مریم را یاد کن، آنگاه که از خاندان خویش در جایگاهی شرقی دوری
- گزید.

- ۲- ﴿فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ﴾ (الأعراف / ۱۵۸)
- پس به خدا و رسول او، آن پیامبر اُمی ایمان بیاورید.
- ۳- ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ﴾ (البقرة / ۱۸۶)
- چون بندگان من درباره من از تو پرسند، بگو که من نزدیکم.